SÖZLÜK

A

adalet: Doğruluk, eşitlik, denklik, aşırılıktan uzak ve dengeli olma, her şeye hakkını verme. Bir işi yerli yerine koyma, hak sahibine hakkını verme, hak ve hukuka uygunluk.

akika: Yeni doğan çocuk nedeniyle Allah'a şükür olarak doğumunun yedinci gününde kesilen kurban.

akit: 1. Sözleşme, antlaşma, yeminleşme. 2. Hukuki sonuç doğurmak amacı ile iki veya daha çok kimsenin veya kuruluşun karşılıklı olarak birbirine uygun görüş bildirmesi ile gerçekleşen işlem, mukavele, kontrat.

amel: 1. Yapılan iş, eylem, fiil. 2. Bir kural veya dinî emrin yerine getirilmesi. 3. Dünya ve ahirette ceza veya mükâfat konusu olan her türlü iş ve davranış.

Arafat: Haccın farzlarından biri olan "vakfe"nin yapıldığı Mekke'nin doğusunda bulunan yer.

azimet: Allah'ın yapılmasını emrettiği ve yapılmasını istediği konularda tam bir titizlik gösterip bu emir ve yasaklara içtenlikle ve kararlılıkla uyma. Kur'an-ı Kerim'in gerek inanç, gerek ibadet gerekse haram ve helal konularında emirlerine titizlikle uymak azimettir. Azimetin sınırlarını Allah ve Peygamberi belirler.

B

bağy: Meşrû devlete karşı silâhla isyan etme. Meşrû idarecinin, yönetiminden duyulan rahatsızlıklardan hareket ederek, kendilerince doğru olduğuna inandıkları düşünceleri istikametinde, itaatten ayrılmak ve aynı görüşü taşıyan diğer kişilerle birlikte devlete isyan etmek.

bain talak: Karıyı kocasından ayıran evlilik hayatını sona erdiren ve yeni bir nikâh yapmadan tekrar evlilik hayatına dönülmeyen boşama.

bayi: Alış veriş akdinde satıcı olan kişi.

beraeti zimmet: Aksi ispatlanana kadar herkesin suçsuz kabul edileceğini ifade eden genel bir hukuk kuralı.

C

Cemerat: Hacıların Kurban Bayramı günlerinde Mina'da şeytan taşlama yerleri. Büyük, orta ve küçük cemre olmak üzere üç cemre vardır ve üçüne birden verilen ad.

cizye: 1. Vergi. 2. Geçmişte Müslüman devletlerde, gayrimüslimlerin canlarını, mallarını, namuslarını korumak ve inançlarını özgür bir şekilde yaşamaları için devletin sağlamış olduğu imkânlara karşılık çalışabilir durumda olan erkeklerinden almış olduğu vergi.

D

deyn mülkiyeti: Ücret, haraç, cizye, zekât, nafaka ve diyet gibi her türlü Kişinin ödemesi gerekli olan mali borç.

diyet: 1. Bedel., 2. Kan bedeli, tazminat. 3. İslam hukukunda, öldürme ve yaralamalarda suçlunun veya velisinin, mağdurun kendisine veya yakınlarına ödemek zorunda olduğu bedel, kan parası.

E

eda: 1. Bir borcu ödeme, bir görevi hakkıyla ifa etme. 2. İslam dininin yapılmasını emrettiği bütün ibadetlerin ve yüklediği sorumlulukların şartlarına uygun olarak vaktinde yerine getirilmesi.

efâlimükellefin: 1. Dinen sorumluluk çağına gelmiş bireylerin iyi ve kötü olan bütün davranışları ve bunlarla ilgili hükümler. 2. Allah'ın yapınız veya yapmayınız şeklinde isteklerine muhatap olan insanların yapmış olduğu iş ve davranışlar.

ehlihadis: 1. Hadis bilgini, hadisçi, muhaddis, hadis ilimleriyle uğraşan kimseler. 2. Hadislere göre tutum ve davranışlarını düzenlemeye çalışan kimseler.

Ehli eser: Hadis ehli, hadis âlimi.

Ehli rey: Görüş sahibi. Hadisler yanında re'ye de önem verdikleri için Kûfe merkezli Hanefî mezhebine verilen ad.

ehliyet: 1. Yeterlilik, elverişlilik, liyakat. 2. Kişinin hukuki haklardan yararlanmaya ve bu hakları kullanmaya elverişli olması. 3. Allah'ın koymuş olduğu dinî, hukuki emir ve yasaklarla yükümlü olma durumu, mükellefiyet.

F

faiz: 1. Fazlalık, artma, çoğalma, nema, riba. 2. Hizmet ve emek karşılığı olmaksızın paranın kullanılmasına karşılık olarak elde edilen ve dinen yasal olmayan her çeşit kazanç. 3. Borç alacak ilişkisinde borçlunun, süresi dolan borcunu ödeyememesi durumunda sürenin uzatılmasına karşılık ödemeyi garanti ettiği fazlalık, para.

fakih: 1. Din bilgini, fıkıh âlimi, müctehid. 2. İslam fıkhını iyi bilen ve kendisine sorulan konular hakkında fetva verme ve çözüm önerme yetkisine sahip olan kimse. 3. Dinî hükümler konusunda derin anlayış ve kavrayışı olan, insanın lehindeki veya aleyhindeki hükümleri delilleriyle ortaya koyabilecek ölçüde fıkıh ilminde uzmanlaşan kimse.

farz: İslam dininde mükelleflerden yapılması kesinlikle istenen ve terk edilmesi günah olan fiiller, emirler.

feraiz: 1. Hisseler, paylar. 2. İslam hukukuna göre mirasçıların her birine düşen payları ayrıntılı biçimde inceleyen ilim dalı, feraiz ilmi.

fidye: 1. Kurtuluş bedeli, kurtulmalık. 2. Kefaret. 3. Dince geçerli bir nedenden dolayı ibadetlerde meydana gelen bir eksikliğe karşılık olarak verilen mal, para.

fitre: 1. Ramazan Bayramı sadakası, şükür sadakası, sadakayıfıtır. 2. Gücü yeten Müslümanların sağlıklı olmalarının bir şükrü olarak ramazan ayının sonuna kadar fakirlere ödemekle yükümlü oldukları sadaka.

fukaha: bkz. Fakih. Fakihler, fıkıh bilginleri, İslam hukukçuları.

G

ganimet: Savaş sırasında Müslüman olmayan düşman ordusundaki askerlerden alınan her türlü mal ve esirler.

gayrimüslim: 1. İslam dinini hak din olarak kabul etmeyen, mümin olmayan. Yahudi, Hristiyan, Sabii, Mecusi.

gayri menkul mal: Bina, dükkan, ev, arsa ve benzeri şekilde taşınmaları imkansız mal.

gayri mütekavvim: Dinen yararlanılması mubah olmayan mal.

gazve: 1. Savaş, fetih, fetih hazırlığı, askeri saldırı. 2. Hz. Peygamber'in bizzat kendisinin sevk ve idare ettiği savaşlar.

H

haccıifrad: İhrama girerken yalnız hacca niyet edilip içerisinde umre yapmanın olmadığı ve kurban kesmenin gerekmediği hac türü.

haccıkıran: İhrama girilirken hac ve umreye birlikte niyet edilip önce umrenin yapıldığı, sonra da ihramdan çıkılmaksızın hac görevlerinin yerine getirildiği ve kurban kesmenin de vacip olduğu hac türü.

haccıtemettü: Niyet edilerek önce umre için ihrama girilip umre tamamlandıktan sonra ihramdan çıkılarak aynı yılın hac ayı içerisinde ikinci kez ihrama girilmek suretiyle yapılan ve kurban kesmenin de vacip olduğu hac türü.

haceriesvet: Tavafın başlangıç yerini göstermek üzere Kâbe'nin güneydoğu köşesinde bulunan, yerden 1.5 metre yüksekliğinde, oval biçiminde, hafif kırmızı ve sarı damarcıkları bulunan, 30 cm. çapında oldukça parlak siyah bir taş.

had: 1. İslam dininin koyduğu helal haram sınırları, ölçüleri. (Hududullah) 2. Kur'an-ı Kerim ve sünnette suçlular için öngörülen, miktarı dince belirlenmiş ve tanımlanmış ceza, müeyyide, yaptırım.

hadesten taharet: 1. Kişinin manevi kirlilik durumundan temizlenmesi. 2. Namaz kılacak kişi abdestsiz ise abdest alması; cünüp olanın cünüplük, hayız olanın hayız, lohusanın da lohusalık durumundan temizlenmesi, gusül abdesti alması.

halvet: 1. Dinen evlenmelerinde bir sakınca olmayan bir erkekle bir kadının bir yerde üçüncü bir şahıs olmadan baş başa kalmaları. 2. Nikâh yapıldıktan sonra ve zifaftan önce kadın ve erkeğin baş başa kalmaları.

haraç: 1. Ticari mallardan alınan gümrük veya pazar vergisi. 2. Tarihte gayrimüslimlerden alınan ve miktarı şartlara göre belirlenen toprak vergisi.

haram: 1. Dinen sorumluluk çağında ulaşmış olan herkese, Allah'ın yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranış.

harem: 1. Korunan yer, korunan şey, yasak bölge. 2. Hac ve umre için ihrama girilen yerlerden itibaren Mekke'de Kâbe'ye doğru olan kısım, Kâbe ve çevresi. 3. Mekke ve Medine'nin sınırları, Hz. Peygamber tarafından belirlenen çevresi.

havaiciasliye: 1.Sıkıntıların giderilmesi ve hayatın devamı için insanın muhtaç olduğu temel ihtiyaç maddeleri. 2. Zekâta tabi olmayan temel ihtiyaç maddeleri.

havlihavelan: 1.Zekâtı verilecek bir ticaret malının üzerinden bir kamerî yılın (yaklaşık 354 gün) geçmesi.

hayız: 1. Kadınların ay hâli, âdet görmesi, aybaşı.

hedy: Hac yapan kişinin haccın sonunda Allah için kestiği kurban

hervele: 1. Hac ve umre yaparken Kâbe'nin yakınındaki Safa ile Merve tepeleri arasında yer alan iki yeşil direk arasında erkeklerin koşmaları veya canlı ve diri bir biçimde yürümeleri.

Hicaz: Arabistan Yarımadasında Kızıldeniz'in doğu sahili boyunca uzanan, Mekke ve Medine ile hac ve umre yapacakların ihrama girecekleri yerleri de içine alan coğrafi bölge.

Hicri İsmail: Hatim bk. Hatim

Hatîm: Kâbe ile kuzey tarafındaki yarım daire şeklinde ve bir buçuk metre yüksekliğindeki duvarın arasında kalan yer, Hicr.

hil: 1. Mekke'nin haremini belirleyen işaretlerin dışında kalan bölge. 2. Savaş yapılması yasak olan zilkade, zilhicce, muharrem ve recep dışındaki aylar.

Hirabe: Eşkiyalık veya haydutluklarda bulunma. Soygunculuk, yol kesicilik.

hüküm: 1. Karar verme, idare etme. 2. Allah'ın, sorumluluk çağına gelmiş insanların inanç, ibadet, ahlak ve davranışlarına dair yapınız veya yapmayınız şeklindeki emirleri, yasakları.

hülle: Kocasından kesin olarak boşanıp ayrılmış olan bir kadının boşandığı kocasına tekrar dönebilmek amacıyla bir başka erkekle, anlaşmalı bir şekilde geçici olarak nikâhlanması, evlenmesi.

I-İ

ızdıba: Hac ve umrede erkeklerin, Tavafa başlamadan evvel sağ omuzlarını dışarıda bırakacak şekilde ihram giymesi.

İade: Eksik veya geçersiz bir şekilde yapılan bir işlemin vakti içinde tam ve geçerli bir şekilde yeniden yapılması.

icap: Alış-verişte alıcı veya satıcıdan birisinin akit kurmak üzere ilk defa söylediği söz.

icma: 1.Bir konuda fikir birliği etme, ortak karar verme. 2. Hz. Peygamber'in vefatından sonraki dönemlerde fıkıh âlimlerinin Kur'an-ı Kerim ve sünnetten hareketle bir konuda görüş birliğine varmaları.

ictihad: 1. Dinî konularda kıyas yoluyla yeni sonuçlar elde etme, hüküm çıkarma, istinbat.

iftar: 1. Oruç tutan bir kimsenin güneşin batıp akşam vaktinin girmesiyle beraber yiyip içmeye başlaması, başladığı orucunu bitirmesi.

ihram: 1. Yasaklama, haram kılma, haramlaştırma. 2. Hac veya umreye niyet eden kimsenin diğer zamanlarda yapması helal olan bazı davranışları, bu ibadetlerin esaslarını veya bütün adabını tamamlayıncaya kadar kendisine haram kılması.

ikrah: 1. Zorla iş yaptırma, bir kimseyi inanç konularında istemediği bir sözü söylemeye veya bir işi yapmaya zorlama. 2. Bir kimseyi öldürmek veya organlarına zarar vermek ya da malını yok etmek üzere korkutarak isteği dışında bir iş yapmaya zorlama.

ima: 1. İşaret etme, dolaylı anlatım, üstü kapalı belirtme. 2. Geçerli bir özrü veya hastalığı bulunan Müslüman'ın kılmak istediği namazının rükû ve secdelerinin yerine geçmek üzere baş ve gözüyle yaptığı işaret.

imam: 1. Önder, lider, rehber, devlet başkanı. 2. Büyük İslam bilgini ve mezhep kurucusu. 3. Camilerde cemaate namaz kıldıran ve başta Kur'an-ı Kerim bilgisi olmak üzere diğer İslami ilimlere sahip kişi.

imsak: 1. Oruca başlama zamanı. 2. Oruçlunun ikinci fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar ibadet etme amacıyla yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durması.

infak: 1. Karşılıksız yardım, sadaka verme. 2. Kişinin kendisi, ana ve babası, çocukları ve eşi için yapmış olduğu her türlü meşru harcama. 3. Gerek akrabalardan gerekse diğer insanlardan yoksul ve muhtaç

olanlara maddi yardım yaparak onların geçimini sağlamaya yardımcı olma.

irtidat: 1. Dinden dönme, dinden çıkma, küfür, riddet. 2. Müslüman bir kimsenin İslam dininin kurallarından birini veya tamamını inkâr etmesi yahut İslam'ın dışında herhangi bir dine girmesi veya ateist olması.

isar: 1. Bir şeyi veya bir kimseyi diğerine üstün tutma, tercih etme. 2. Kişinin, kendi ihtiyacı varken başkalarına yardımda bulunarak özverili davranması, onları kendisine tercih ederek fedakârlık yapması.

istihaze: 1. Kadının rahminden hayız ve nifas hâlleri dışında, genellikle de bir hastalık sebebiyle akan kan, özür kanı.

istihsan: 1. Bir şeyi iyi ve güzel görme, rağbet etme, tercih etme. 2. Fıkıh âliminin özel bir delile dayanmak suretiyle genel fıkıh kurallarından ayrılması. 3. İslam fıkhında birey veya toplum herhangi bir meselede sıkıntıya düşünce müçtehidin insanlar için en kolay olanı almak amacıyla kıyası terk etmesi. 4. Müçtehidin bir meselede icma, zaruret, örf, maslahat gibi özel ve daha kuvvetli görünen bir delile dayanarak o meselenin benzerlerinde izlenen genel kuraldan ve ilk hatıra gelen çözümden vazgeçerek hukukun amacına daha uygun bulduğu başka bir hüküm vermesi; açık kıyasa karşı gizli kıyası tercih etmesi.

istinbat: 1. Müçtehidin, Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerden ve Hz. Peygamber'in sünnetinden insan hayatının inanç, ibadet, ahlak ve muamelat alanlarıyla ilgili hükümler çıkarması, dinî sonuçlara varması.

istishab: 1. Sabit olan bir hükmün, değiştiğine delil bulununcaya kadar, olumlu veya olumsuz hâliyle devam etmesini kabul etme.

itikâf: 1. Bir Müslüman'ın, beş vakit namaz kılınan bir camide ibadet amacıyla bir süre bulunması. 2. İbadete açık olan bir mescitte, kişinin Allah'ın rızasını kazanmak için ramazanın son on gününde ibadet niyetiyle kalması.

K

Kâbe: M.S. 605 yılında yeniden yapılırken malzeme eksikliğinden dolayı yapı daraltılmış ve Hatîm denilen yer dışarıda kalmıştır. Burası Kâbe'nin içinden sayılır. Tavafın, Hatîm'in dışından yapılması zorunludur. Hatîm'de namaz kılmak Kâbe'nin içinde namaz kılmak gibidir.

kabul: Alış-verişte alıcı veya satıcıdan birisinin akit kurmak üzere ikinci olarak söylediği söz. İcabın onaylandığını ifade eden söz.

ka'de: Namazda ikinci ve dördüncü rekâtlardan sonra "Ettehiyyatü" duasını okuyacak kadar oturma.

ka'deyiahire: Namazın sonunda "Ettehiyyatü" duasını okumak için oturma, son oturuş.

kadı: 1. Hâkim, yargıç. Hukuki anlaşmazlıkları ve davaları İslam fıkhına göre karara bağlamak için devletçe tayin edilen görevli, hâkim

karzıhasen: 1. Güzel ödünç, dinin emirlerine uygun bir biçimde borç verme. 2. Hiçbir kişisel kazanç veya çıkar gözetmeksizin, ihtiyaç sahibi kişilere Allah rızası için verilen borç, karşılıksız verilen para.

kaza: 1. Yerine getirme, ödeme. 2. Zamanında yerine getirilememiş olan dinî görevlerin sonradan yerine getirilmesi.

kazf: Namuslu bir erkek veya kadına zina iftirasında bulunma veya bir kimsenin soyunun bozuk olduğunu iddia etme.

kefaet: 1. Eşitlik, denklik, benzerlik, yeterlilik, küfüv. 2. Evlenecek olan kadın ile erkek arasında dinî, ahlaki, ekonomik ve sosyal bakımdan olması gereken yakınlık ve denklik.

kefaret: 1. Yerine getirilmeyen bir ibadeti, işlenen bir günahı veya yapılan bir hatayı telafi etmek umuduyla kesilen kurban, verilen sadaka veya tutulan oruç. 2. Dinin koymuş olduğu yasakları çiğnemek suretiyle veya yanlışlıkla ya da bir zorunluluk sonucu işlenen bir günahın bağışlanması için yerine getirilmesi gereken mali veya bedenî ibadet.

kısas: 1. Aynıyla karşılık verme, herhangi bir hakkı aynıyla ödeme, misilleme yapma, eşitleme. 2. Kasıtlı adam öldürme ve yaralamalarda suçlunun işlemiş olduğu suça aynı cinsten denk bir cezanın verilmesi.

kıyas: 1. Hakkında açık hüküm bulunmayan bir meselenin hükmünü, aralarındaki ortak özellik ve benzerliğe dayanarak Kur'an-ı Kerim veya sünnette hükmü belirtilen bir meseleye göre belirleme.

küfüv bk. kefaet.

küfüvvet bk. kefaet.

L

lahik: 1.Namaz kılmaya imamla başladığı hâlde unutma, uyku, gaflet, abdestinin bozulması veya herhangi bir özür sebebiyle namaza ara vererek namazının bir kısmını imam ile birlikte kılamayan kimse.

M

mahcur: 1. Engellenen, kısıtlı, kayıtlı. 2. Çocukluk, akıl hastalığı, bunaklık, savurganlık ve aptallık gibi sebeplerden dolayı sözlü veya fiilî olarak yapacakları hukuki işlemleri sınırlanan, engellenen kişi.

maslahat: 1. İnsanlığın yararına olan şeyler. 2. Varlığı insanlık için zorunlu olan; dini, canı, soyu, aklı ve malı korumakla ilgili olarak Allah'ın koyduğu temel ilkeler.

mehir bk. mihr.

mihr: Müslüman bir erkeğin nikâh sırasında evleneceği hanıma verdiği veya vermeyi kabul ettiği mal ya da para, mehir, sadak.

mekruh: 1. Yapılması dince hoş görülmeyen (şey). 2. Yapılmaması kesin olmayan delillerle yasaklanmış (söz ve davranışlar).

menkul mal: Bir yerden başka bir yere taşınması mümkün olan mal.

mesalihimürsele: Hakkında ayet, hadis, icma ve kıyas gibi emir veya yasak edici dini bir delil bulunmayan ve İslam dininin ruhuna uygun olan faydalı şeylere göre hüküm verme veya davranma.

mesbuk: 1. Cemaatle kılınan namazın birinci rekâtını kaçırıp namazın arasında veya sonunda imama uyan kimse.

mest: Topukları örtecek biçimde ayaklara giyilen ve belli mesafede yola dayanıklı, bağsız olarak ayakta durabilecek şekilde kalın, suyu hemen içine çekmeyen, deri veya keçe gibi maddelerden yapılan bir çeşit ayakkabı.

Metin: Temel konuları ele alan fıkıh kitabı

mikat: 1. Hac ve umre yolculuğuna çıkanların Mekke çevresinde ihrama girmek zorunda oldukları sınırlar, yerler.

Mina: Mekke ile Arafat arasında bulunan ve hacıların kurban kesip sonra da şeytan taşladıkları yer.

miras: Ölen kimsenin, hukuken akrabası olan kimselere belli ölçüler içerisinde paylaştırılmak üzere bıraktığı para ve her türlü taşınır, taşınmaz mal(lar).

miskin: 1. Hiçbir şeyi bulunmayan, yiyeceği ve giyeceği için başkalarına muhtaç olan. 2. Kendisini geçindirecek zenginliğe sahip olmayan; ancak durumu da bilinmediği için kendisine sadaka verilmeyen ve kendisi de sadaka istemeyen kimse.

muhalaa: Kadının kocasına ödediği bir bedel karşılığında evlilik bağının sona erdirmesi.

muharremat: İslam dinine göre kendileri ile evlenilmesi geçici veya ebedî olarak yasaklanmış kadınlar.

muhayyerlik: Bir işi yapıp yapmamakta serbestlik.

mukabele: 1. Hafızların cami ve mescitlerde cemaate dönerek Kur'an-ı Kerim okurken cemaatin de mushafları açarak takip etmeleri şeklinde gerçekleşen bir okuma biçimi.

mukallit: İslam dininin inanç, ibadet ve muamelat ile ilgili alanlarında Kur'an-ı Kerim ve sünnetten hüküm çıkarma yetki ve becerisi olmadığı için müctehid olan bir İslam âliminin görüşlerine göre hareket eden kişi.

muris: Vefat edip miras bırakan kişi.

mübah: Dini bakımdan yapılıp yapılmaması eşit olan şeyler.

müdrik: Namazın başından sonuna kadar imama uyup bütün rekâtları imam ile beraber kılan kimse.

müellefeyikulub: Henüz Müslüman olmadıkları için İslam'a girmeleri umulan veya Müslüman olmalarına rağmen İslam inancının gönüllerine daha da yerleşmesini sağlamak amacıyla zekâttan kendilerine pay ayrılan kimseler

müfsit: 1. Başlanan bir ibadeti bozan veya dinin onay vermiş olduğu hukuki bir işlemi geçersiz kılan iş, söz, davranış.

müftü: 1. İslam fıkhı ile ilgili konuların hükmünü açıklamaya yetkili olan İslam âlimi, fıkıh bilgini. 2. İslam fıkhı ile ilgili açıklık olmayan konularda Kur›an-ı Kerim ve sünnetten çözümler sunabilen, ictihad yapabilen din bilimleri uzmanı, müctehid.

mükellef: 1. Sorumluluk ve yükümlülük taşıyan kişi. 2. Akli dengesi yerinde, ergenlik çağına ulaşmış, dinin emir ve yasakları karşısında sorumlu bulunan erkek ve kadın.

mükreh: Öldürülme, organları kesilme veya malına zarar verilmekle tehdit edilerek dinen yükümlü olmadığı bir işi yapmaya zorlanan, tehdit edilen kişi.

mümeyyiz: Doğru ile yanlışı, hak ile batılı ayırt edip lehine ve aleyhine olan hak ve sorumluluklara sahip yedi ile on iki yaş arasındaki çocuk.

mürabaha: Maliyetin üzerine bir miktar kar konularak yapılan satış.

mürtet: 1. İslam dinini terk edip başka bir dine geçen, din değiştiren kimse.

müsaveme: Bir malı kaça mal olduğuna bakmaksızın pazarlık yaparak satın almak.

müstehab: 1. Allah'ın farz kılmaksızın kullarını yapılmasına teşvik ettiği şey; farzlardan ve vaciplerden ayrı olarak yapılan ve kaynağını Hz. Peygamber'in davranışlarından alan, onun da bazen yapıp bazen de terk ettiği fiiller. 2. Dinin yapılmasını hoş gördüğü, tavsiye ettiği ama yapılmasını zorunlu kılmadığı işler.

müşteri: Bir malı satın alan kimse.

mütearız: Birbirine zıt ve muhalif olan.

ütekavvim: Dinen yararlanılması mubah olan veya bilfiil elde edilmiş mal.

müzdelife: Hac ibadeti sırasında hacıların vakfe yapmak üzere geceyi geçirdikleri Arafat ile Mina arasındaki yer.

N

nafaka: 1. Bir şahsın normal ölçülerde, temel ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan harcama, geçimi için ayrılan para. 2. Yetim, yaşlı ve yoksul kimseler veya boşanmış olduğu hâlde kocalarıyla henüz ilişkileri tam olarak kesilmemiş olan kadınlar için belirlenen yiyecek, giyecek, ev ve benzeri şeyler veya bunları karşılayacak para.

Nas: Kur'an ayetlerine ve hadislere verilen ortak ad. Vahiy ile sabit olan ifade.

necaset: 1. Dince pis sayılan, elle tutulabilen, gözle görülebilen, ağırlığı ve hacmi olan kan, idrar, dışkı, leş gibi şeyler.

nema: zekât malının artıcı olması

nesh: 1.Değiştirme, yok etme, nakletme, iptal, bir şeyin başka bir şeyin yerine konulması, kaldırma, hükümsüz kılma. 2. Dinî bir hükmün sonradan gelen dinî bir hükümle ortadan kaldırılması, geçerliliğine son verilmesi.

nifas: bk. lohusalık.

nisap: Zekât ve fıtır sadakası verebilmek, hacca gidebilmek, kurban kesebilmek ve diğer bazı mali ibadetleri yerine getirebilmek için Allah ve Resûlü tarafından belirlenen dinen mali yeterlilik ve zenginlik ölçüsü.

Ö

örf: 1. Aklın ve dinin iyi ve güzel bulduğu, akıl tarafından reddedilmeyen güzel şeyler. 2. Toplumun alışkanlık hâline getirdiği söz veya davranış olarak sürdürdüğü durumlar.

öşür: 1. Toprak mahsullerinden, gümrüklerden ve devlet arazilerinden alınan vergi, toprak mahsullerinin zekâtı.

özür: 1. Kusur, sakatlık, bozukluk, eksiklik, elverişsizlik. 2. İbadetlerin tam olarak ve vaktinde yapılmasına engel olan durum.

R

rada: 1. Süt emme, emzirme, emzirmeden doğan süt hısımlığı. 2. Bir kadının kendi sütü ile bir başkasının çocuğunu iki yaşını bitirene kadarki süre içerisinde bir veya birkaç kez emzirmesi veya çeşitli biçimlerde sütünü vermesi.

remel: Hacda ihramın bir ucunu sağ koltuğun altından alıp sol omzun üzerine atmak suretiyle, tavafın ilk üç dönüşünde adımları kısa atarak, omuzları silkeleyerek süratli bir biçimde yürüme.

remyicimar: bk. şeytan taşlama

riba: bk. faiz.

rici talak: Yeni bir nikâh ve mehre gerek olmadan tekrar evlenebilecekleri şekilde boşanmak.

rikaz: 1.Yer altından çıkan altın, gümüş ve diğer madenler. 2. Müslüman olmayanların kendi elleri ile toprağın içine gömdükleri hazine, define.

ruhsat: 1. Dinen yükümlü sayılan kişilerden özel durum ve zorunluluk zamanlarında dinî görevlerini hafifletmek, güçlüğü ortadan kaldırmak amacıyla Allah ve Resûlünün koyduğu geçici hükümler, mubah kılıp izin verdikleri şeyler.

S-Ş

sadakayıcariye: 1. Yol, köprü, çeşme, cami, aşevi, hastane ve okul gibi hayır kurumları. 2. Müslüman bir kişinin insanlığın yararlanması için ortaya koyduğu keşifler ve bilimsel çalışmalar. 3. İnsanlığın yararına sunulmak için meydana getirilen dinî, ilmî, kültürel ve tarihsel eserler.

sadakayıfıtır : bk. fitre.

sahur: 1. Oruç tutan Müslümanların imsak vaktinden (tan yerinin ağarmasından) önce yedikleri yemek. 2. sahur yemeğinin yenildiği vakit.

saime: Mükâfat için veya yapılan iyilik karşılığı olarak verilen hediye yahut para. çoğunlukla kır ve meralarda otlayan evcil hayvanlar.

sarf: Para cinslerini birbiriyle değiştirme işlemi.

savm: bk. oruç.

say: 1. Hac veya umre ibadeti sırasında Kâbe'nin yanında bulunan Safa ile Merve tepeleri arasında dört gidiş, üç geliş olmak üzere yedi kez gidip gelme.

seddizerayi: 1. Kötü, çirkin iş ve davranışları, harama giden yolları engelleme. 2. Kur'an-ı Kerim ve sünnette yasaklanmış olan şeyleri işlemeye sebep olacak yolları ortadan kaldırma, engelleme.

sehiv secdesi: 1. Yanılma, unutma secdesi. 2. Bir namazın vaciplerinden birini unutarak veya hatalı olarak terk eden veya erteleyen ya da namazın farzlarından birini geciktiren kişinin bu hatasına bedel olarak namazın sonunda yapması gereken iki secde.

seriyye : 1. Hz. Peygamber'in kumanda etmediği küçük askeri birlik, öncü kuvvet, akıncı birliği. Hz. Muhammed'in kendisinin katılmayıp askerî sancağı arkadaşlarından birine vererek onun komutası altında gerçekleştirdiği askerî ve siyasi manevralar, çarpışmalar.

setriavret: Müslüman erkek ve kadınların namazda ya da dinen evlenmesi yasak olmayan kişilerin yanında örtülmesi gereken yerlerini örtmeleri, dinin belirlediği avret yerlerini kapatmaları.

sirkat: Hırsızlık, çalma. Başkasına ait bir malı mülk edinmek, gizlice alma.

sünni: 1. Sünnete bağlı, sünnetle ilgili. 2. İnanç ve uygulama ile ilgili konularda ehlisünnet denilen Selefilik, Eşarilik ve Maturidilik gibi inanç ekollerine veya Hanefîlik, Malikîlik, Şafiîlik ve Hanbelîlik gibi İslam fıkıh ekollerine göre hayatını düzenleyen kimse.

şâri: 1. Kanun koyucu, din gönderen, haram ve helali belirleyen. 2. (Büyük Ş ile) "Din ve ilahî yasalar gönderen; ibadetlerin şeklini, niteliklerini ve vaktini belirleyen." anlamında Allah.

şer'î: 1. Şeriatla ilgili ve şeriata uygun olan. 2. Söz ve davranış olarak dine uygun olan, dinin onayladığı.

İslamiyetin temel kurallarına ve İslam dininin emrettiği hayat tarzına uygun olan.

şeriat: 1. Kur'an-ı Kerim ve sünnet. 2. Allah'ın peygamberler aracılığıyla insanlara gönderdiği dini kurallar bütünü.

T

tadili erkan: Namazda rükûyu güzelce yapma, rükûdan sonra doğrulup bir müddet bekleme, secdeleri gereği gibi yerine getirip iki secde arasında bir müddet oturma gibi namazla ilgili tüm hareketleri Hz. Peygamber'in yaptığı gibi yerli yerince acele etmeden ve tam olarak uygulama.

tahiyyetülmescit namazı: Camiye veya mescide giren kimsenin, namaz kılmanın doğru olmadığı vakitlerin dışında, Allah'a duyduğu sevgi ve saygının bir göstergesi olarak onun hoşnutluğunu kazanmak için kıldığı nafile namaz.

talak: 1. Boşama, serbest bırakma, sözleşmeyi iptal etme, ayrılma. 2. Evli eşlerin evliliği sona erdirmeleri, evlilik anlaşmasını bozmaları.

tazir: 1. İslam hukukunda, dinin miktarını belirlemediği bazı suçlara devlet yetkililerinin vermiş olduğu caydırıcı nitelikteki ceza(lar).

teabbüdi: Allah'a kulluğun gereği olan, sebeb ve hikmeti imandan dolayı olan, Gerekçesi (illeti) akılca kavranamayan hükümler.

tedriç: Bir işin zaman içinde yavaş yavaş, aşama aşama meydana gelmesi.

telfik: 1. Fıkıhta, taklit yoluyla bir mesele veya amel üzerinde iki veya daha fazla mezhebin farklı hükümlerini birleştirerek uygulama.

temyiz: 1. Yetişkin bir kişinin veya henüz büluğ çağına ulaşmamış bir çocuğun iyi ile kötüyü, faydalı ile zararlıyı kendi lehinde ve aleyhinde olan durumları ayırt edebilmesi.

tereke: 1. Terk edilenler, geride bırakılan mallar. 2. Ölünün mirasçıları arasında paylaşılmak üzere bırakmış olduğu para dâhil taşınır ve taşınmaz mallar, miras.

teşrik günleri: Kurban Bayramı'nın birinci gününden sonraki üç güne verilen ad; Kurban Bayramı'nın ikinci, üçüncü ve dördüncü günleri.

teşrik tekbiri: Kurban Bayramı'nın bir gün öncesi olan arife gününün sabah namazından başlayıp bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar okunan tekbirlere denir.

tilavet secdesi: Kur'an-ı Kerim'deki secde ayetlerinden birisini okuyan veya duyan kimsenin yapması gereken secde.

U

ukubat: Günahkârlara ahirette verilecek olan ilahî cezalar. İslam fıkhında dinin koymuş olduğu emir ve yasaklara uymayanlara verilecek olan cezalar, hukuki yaptırımlar.

V

vakfe: 1. Haccın farzlarından birisi olarak Mekke'nin Arafat denilen bölgesinde Zilhicce'nin dokuzuncu gününe rastlayan arife günü öğle vaktinden Kurban Bayramı'nın ilk günü güneş doğuncaya kadar bir müddet bekleme.

vâris: 1. Mirasçı, mirasta pay hakkı olan kişi. 2. Ölen kişiye yakınlığından dolayı onun mal varlığına mirasçı olan kimseler, akrabalar.

